

INTRODUCCIÓ

“El futur de les polítiques de joventut. 50 idees per millorar la vida dels joves” és una publicació que neix amb l’objectiu d’atendre els elements emergents de les polítiques de joventut vinculades principalment a les necessitats socials i als canvis de la nova societat global. L’emancipació dels joves, els joves immigrants, les noves tecnologies com a eina de relació social juvenil, la formació dels joves per als reptes de la societat global, la perspectiva de gènere, la millora de les seves condicions de vida i el foment dels valors per a una societat més justa són algunes de les coses que anireu trobant al llarg d’aquestes pàgines.

L’àmplia literatura de les polítiques de joventut ens ha deixat un espectre ple de títols i tòpics que tracten de descriure una de les etapes més plenes i decisives a la vida d’una persona. D’ells es diu, entre moltes altres coses, que formen part de la generació X, d’Einstein o de la generació @; que són un “divino tesoro”, que tenen dificultats per trobar una feina estable o un habitatge, que són la punta de la desafecció cap a la política, són protagonistes als diaris de males notícies; i sobretot, per als que creiem en les polítiques de joventut, que els joves són l’esperança per a un món millor.

Una esperança encarnada en 1,2 mil milions de persones joves a tot un món ple de desigualtats. Una esperança que a Catalunya representa un col·lectiu de gairebé un milió i mig, xifra que ens fa pensar, en el cas català, que es tracta d’un bé contundentment escàs que creix gràcies a la nova realitat multicultural del nostre país.

Quan la Fundació Rafael Campalans ens va fer l’encàrrec d’organitzar els tallers de reflexió i debat, amb l’objectiu d’assenyalar problemes, proposar millores socials per als joves, proposar idees de futur sobre les polítiques de joventut i d’apropar el missatge d’esquerres als joves de Catalunya, vam aprofitar l’oportunitat de poder plantejar propostes amb un llenguatge senzill i sobretot prepositiu.

Abans de començar aquesta aventura teníem clares algunes premisses:

- Trobar complicitats entre joves, militants d'entitats juvenils, estudiosos de la realitat juvenil i professionals dels diferents àmbits socials, dels temes que afecten directament als joves. Dit d'una altra manera, donar la veu a persones que en saben, dels temes plantejats.
- Donar resposta als elements emergents en les polítiques de joventut.
- La creació d'un espai de debat on tingués cabuda el *gamberrisme* intel·lectual i prepositiu.
- L'elaboració d'uns grups de discussió on participessin persones que habitualment no són visibles als fòrums oficials de les polítiques de joventut a Catalunya.

A la seu de la Fundació Rafael de Campalans (FRC), i alguns bars que l'envolten, vam anar construint l'arquitectura del llibre que teniu a les mans. Partíem de l'anàlisi de la realitat juvenil a Catalunya i l'àrea metropolitana a través de dos estudis interessants com són "Joves i política" de la FRC i "Tipologia de joves a l'àmbit metropolità de Barcelona" de Jordi Nofre, i de l'opinió de les persones que han participat a les diferents taules rodones. Agafant aquestes dades quantitatives i qualitatives vam començar a dibuixar uns escenaris i paradigmes de treball que ens han portat a analitzar i a proposar línies de treball a les administracions i a la societat civil, expressades als diferents capítols del llibre.

A més de la proposta de descripció sociològica dels joves, el llibre ens comença a plantejar nous elements de treball sobre el futur de les polítiques de joventut, atenent a la nova realitat de la globalització i a la realitat associativa i institucional.

Tot seguit, els propers capítols aniran fent una descripció i proposaran solucions a polítiques públiques adreçades a l'emancipació juvenil, com ara l'ocupació i l'habitatge; per tal que, més endavant, es tractin sectorialment polítiques específiques encaminades cap a l'exigència de comunicar-nos més i millor amb els joves, tenint en compte la nova realitat tecnològica, a les polítiques de gènere, la salut i la participació des de l'òptica de les polítiques de joventut. Per facilitar la comprensió i l'activisme, al final del llibre hem fet un decàleg per deixar clar quines són les propostes de polítiques actives a cadascú dels capítols.

Amb l'ànim de fer pedagogia sobre la necessitat que les polítiques de joventut tinguin un protagonisme a l'agenda política, aquest llibre té la peculiaritat de poder ser llegit a la carta. Això vol dir que els lectors poden optar per una lectura sistemàtica del principi fins al final, localitzar els capítols amb les temàtiques que més els poden interessar o optar per una microsíntesi de les 50 propostes per millorar la condició dels joves.

L'estructura és la següent: comencem per establir el marc sociològic dels joves a través del primer capítol titulat "Els joves a l'àmbit metropolità de Barcelona. Una proposta de classificació".

13

El segon capítol, titulat "El futur de les polítiques de joventut", ens parla de per què són necessàries les polítiques de joventut. També en recull una breu història, atès que l'any 2009 farà 30 anys del seu naixement. Així mateix, destaca el marc legal de drets envers els joves que estableix l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i s'exposa la necessitat d'anar cap a una Llei de polítiques de joventut que reforci aquest marc legal. Finalment, aquest capítol dedica una especial atenció a analitzar els elements emergents a les polítiques de joventut que fan que hi hagi camps de treball nous, necessaris i renovats i que són la principal raó d'aquest llibre.

Amb el capítol tres comença l'anàlisi sectorial de les polítiques d'emancipació sota el títol "L'accés a l'habitatge. L'etern problema de l'emancipació dels joves". L'autor fa una contextualització molt interessant de per què els joves viuen a casa fins tan tard i la relació del fenomen amb la situació del mercat d'habitatge i de treball. Aquest panorama ens anima a donar una àmplia bateria de propostes polítiques per afrontar aquesta situació. Lligat també a les polítiques d'emancipació, el quart capítol "Joves i ocupació" exposa vuit projectes per a vuit aspectes clau de l'ocupació dels joves.

El capítol cinquè aborda uns dels temes que més preocupen els partits polítics, les institucions, les associacions i les empreses privades: com comunicar-se amb els joves. En aquest capítol, titulat "Generación Einstein: El arte de comunicar con los jóvenes", es fa una descripció dels valors i de la manera de pensar dels joves nascuts a l'última dècada del segle XX. També proposa un catàleg d'elements que s'han de tenir en compte per comunicar-se amb ells amb èxit.

Per acabar, els tres últims capítols recullen temàtiques que, per la seva naturalesa, tenen un caràcter molt transversal i estratègic en les polítiques de joventut. El capítol 6, "La salut dels joves a Catalunya: diagnòstic i perspectives", el capítol 7, "Joventut

i gènere: un binomi en transformació”, i el capítol vuit, dedicat a les polítiques de participació, tanquen el conjunt de propostes envers la millora de les condicions de vida dels joves.

Per cloure l’edició hem volgut recollir un glossari de propostes que sintetitza les idees més importants de la publicació que teniu a les vostres mans.

14

Al primer capítol, l’investigador Jordi Nofre fa una proposta de classificació dels joves de Barcelona i el seu àmbit metropolità. En una primera part, es realitza un repàs sintètic a la producció bibliogràfica sobre joves i subcultures. En Jordi fa un exercici interessant, plantejant una classificació de classe social entre els joves. Per tal d’establir aquesta classificació, l’investigador, a més d’analitzar dades i estadístiques, ha fet un esforç d’observació de l’oci nocturn, atès que ha esdevingut recentment un dels marcs de (re)producció social dels joves més importants, alhora que és on es visibilitzen, de manera més transparent, les friccions subculturals entre diferents grups de joves.

Aquest capítol també presenta una classificació on apareixen els dos grups socials dominants econòmicament i culturalment: la nova classe creativa i la nova classe bohèmia, els quals formen part de la nova classe mitjana. D’altra banda, i situats perifèricament en l’espai social, es localitzen certs grups de joves que, independentment de la seva posició social, ocupen aquesta perifèritat basant-se en la seva ètnia, la seva estètica, la seva ideologia o, sobretot, en el seu estil de vida. Es tracta dels immigrants extracomunitaris, els *cholos*, la classe treballadora autòctona i els grups minoritaris de base fonamentalment estètica (punks, okupes, skaters, etc.).

El capítol “Els joves a l’àmbit metropolità de Barcelona. Una proposta de classificació” també mostra com l’estètica és usada pels diferents grups socials de joves com a ideologia, però també com a mecanisme de distinció/exclusió social.

El segon capítol, sota el títol “El futur de les polítiques de Joventut”, és fruit de la meva participació a diversos moviments associatius juvenils, el meu treball de dotze anys com a regidor a l’Ajuntament de Cerdanyola, i la meva breu però molt intensa experiència com a secretari general de Joventut de la Generalitat de Catalunya.

Començo, per defecte d’activista, fent una argumentació de per què són necessàries les polítiques de joventut. La resposta argumentada es pot resumir en tres idees senzilles: resposta a les dificultats específiques dels joves, reconeixement a l’existència

d'una identitat i diversitat juvenil, i la necessitat de creació de xarxes voluntàries de comunicació i de treball amb els joves i entre el joves.

La resposta a les necessitats específiques juvenils s'han de veure tractades estratègicament a les polítiques que més determinen l'emancipació dels joves com ara l'habitatge, l'ocupació, la formació; aspectes determinants per al desenvolupament bàsic del jovent com la salut, i elements generadors de valors, com les polítiques de gènere, culturals, participació, cooperació.

15

El reconeixement de la diversitat i la identitat juvenil va directament lligada a l'execució de les polítiques anomenades anteriorment i la posada en valor que com a societat fem cap als joves. Un reconeixement que té el seu punt de partida en la idea que no parlem d'una societat homogènia on els joves segueixen un patró preestablert pels adults.

La necessitat de creació de xarxes amb els joves i entre el joves és i serà un dels tres elements cabdals per al desenvolupament d'unes polítiques de joventut que escolten, actuen i compten amb la participació dels seus protagonistes.

Atenent que l'any 2009 es compleixen 30 anys de l'existència de les polítiques de joventut i, que des de molts àmbits s'està treballant per la recuperació del conjunt de la memòria històrica del nostre país, hem cregut interessant esmentar breument en aquest capítol el tractament que els joves han rebut per part de les administracions, des de finals de la Guerra civil fins els primers anys de la democràcia. També, seguint aquesta línia argumental, se citaran breument els elements més recents de les polítiques de joventut desenvolupats a les institucions democràtiques.

Històricament, els diferents actors de les polítiques de joventut sempre han reclamat un reconeixement legal del marc d'actuació de les polítiques de joventut. Per aquest motiu, en el capítol dedicat al futur d'aquestes polítiques, hem volgut destacar el paper clarificador i impulsor que té l'Estatut d'Autonomia de Catalunya per a les polítiques socials.

També en aquest apartat es fa una valoració dels diferents agents que intervenen a les polítiques de joventut. Compartim les valoracions que des de l'ONU es realitzen de la situació dels joves a les societats amb menys recursos on el NO futur dels joves posa en perill el nostre somni d'un món millor. També compartim l'anàlisi de les estratègies que es plantegen les institucions europees envers les polítiques juvenils, on s'aposta per desenvolupar polítiques entorn a la formació i la mobilitat, l'ocupació, la integració social, la lluita contra el racisme i la dotació de recursos per a l'autonomia dels joves.

I en l'àmbit estatal valorem la creació del Ministeri d'Igualtat que tracta les polítiques de joventut; la tasca de la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya; i, sobretot, el paper de proximitat i de protagonisme dels ajuntaments en les polítiques de joventut.

16

Respecte als actors no governamentals, valorem que la millor estratègia de futur és la creació d'un tercer sector juvenil fort que consolidi estructures de potenciació d'accions, de programes i de teixit associatiu juvenil a Catalunya.

Tampoc no hem d'oblidar, a l'hora d'articular les polítiques de joventut, el potencial del sector privat vinculat a les caixes i els bancs, l'ensenyament, els mitjans de comunicació i les empreses relacionades amb l'oci; i de les possibilitats de col·laboració.

Exemples de la col·laboració amb el sector privat els trobaríem a la promoció de campanyes sobre l'alcoholisme, la promoció del preservatiu entre els joves que fan certes multinacionals, o els crèdits tous d'algunes entitats per a l'accés de l'habitatge, la creació d'empreses o l'ampliació d'estudis.

Un exemple citat al capítol és la paradoxa del tractament del "fenomen jove" dels mitjans de comunicació. Si es fa una lectura de les notícies de l'any, s'aprecia que les informacions més destacades són les que tenen els joves com a protagonistes de fets negatius. Tanmateix, els mateixos mitjans als seus anuncis publicitaris utilitzen la cara amable de la gent jove.

El nou Estatut, a diferència de l'anterior, és una norma on apareixen molts elements configuradors de les necessitats essencials de diversos col·lectius, com ara els infants, la gent gran, les dones, les persones amb discapacitats i també, molt especialment, els joves i les polítiques d'emancipació.

L'Estatut atorga als joves catalans una protecció i un marc d'actuació que recull les seves necessitats especials i és un paraigua que hem volgut obrir per tal de veure les eines que es volen desplegar envers els joves catalans els propers anys.

Als debats a la fundació Campalans, i als diferents fòrums de debat entorn de les polítiques de joventut, hem pogut constatar la necessitat de formular i prioritzar nous escenaris de treball que se centrarien principalment a Catalunya.

A més de les polítiques envers l'emancipació (formació, habitatge i ocupació), dels programes sobre la participació, les polítiques de gènere i la salut proposades al llarg

del llibre, hem introduït alguns elements que creiem estratègics per al futur de les polítiques de joventut. Un futur que passa per atendre les noves realitats sorgides principalment dels efectes del món global i una complexitat ràpidament canviant. D'aquesta reflexió sorgeixen propostes de treball que s'uneixen als marcs actuals de treball que, amb una intensitat menor o major, es veuen territorialment i en diferents àmbits, com l'educació, el treball, l'habitatge, la salut, la cultura, el suport al moviment associatiu i la participació.

El "Pla Renove" de les polítiques de joventut ha d'introduir moltes de les noves oportunitats emergents per als joves del segle XXI.

El primer gran element emergent proposat és, sens dubte, la realitat multicultural. Una multiculturalitat que s'aprecia especialment entre els joves atès que, entre la població juvenil de Catalunya, el jovent d'origen immigrant representa gairebé un 20% i que les previsions demogràfiques apunten que aquesta diversitat anirà creixent. I el nou paper de les polítiques de joventut és la contribució a la creació d'espais de trobada entre joves catalans i nous; fer de la diversitat una oportunitat de coneixement cultural i social mutu, i fer que els joves siguin protagonistes de la lluita contra el racisme.

Fa uns anys les regidories de joventut van tenir un paper important en la difusió de les noves tecnologies a través d'equipaments que donaven bàsicament accés a Internet. Fins i tot, moltes entitats juvenils i departaments de joventut d'alguns municipis van tenir abans pàgina web que el mateix ajuntament. Avui, el tren segueix en marxa. I les oportunitats de relació, d'informació i de creació que té Internet no el pot tenir cap casal de joves. De fet, el casal de joves més gran de Catalunya potser un dia serà virtual. D'aquesta matèria, a més de parlar-ne breument en aquest capítol, hem comptat amb la col·laboració de l'autor del llibre *Generació Einstein*, el qual ens aporta moltes pistes de com utilitzar la xarxa per comunicar amb els joves.

Un altre element emergent és la necessitat que els joves tinguin una vegada a la seva vida una experiència internacional, ja sigui laboral o educativa. Per aquest motiu, un altre element emergent és l'aposta per promocionar la mobilitat juvenil arreu del món i fomentar el coneixement d'idiomes. Considerem prioritari que es pugui desenvolupar en un futur pròxim un *Erasmus mediterrani*, aprofitant l'impuls que Catalunya tindrà amb la Unió pel Mediterrani amb seu a Barcelona.

Després de fer un petit repàs de les possibilitats de treball que ofereixen noves realitats emergents en el món juvenil, voldríem atendre a la realitat dels joves dels petits nuclis

urbans que a Catalunya són molt nombrosos. És a dir, aquells joves que viuen en petites poblacions però que tenen hàbits socials, de relació i d'oci, com qualsevol altre jove d'una gran ciutat.

18

La diversitat de les iniciatives relacionades amb els joves al medi rural ens convida a desenvolupar un programa de treball per aquest fenomen, amb l'objectiu de generar oportunitats i aprofitar les fortaleeses que es manifesten al territori. Unes fortaleeses que es manifesten a través d'uns joves molt preparats, el potencial de la indústria agroalimentària a Catalunya; la nova xarxa d'infraestructures (viàries i tecnològiques) que avui permeten que moltes zones rurals siguin més accessibles que abans, l'existència d'un sòlid teixit veïnal i un medi natural molt ric.

Aquestes jornades a la Universitat de Lleida van ser una mostra de les bones pràctiques que s'estan duent a terme des de molts municipis on els protagonistes són regidories, entitats i grups de joves que participen en les fortaleeses abans esmentades. Aquest fet ens encamina a pensar en la necessitat de reforçar les estructures socials i culturals dels joves del món rural a través d'un programa específic.

Per tancar aquest capítol, es veu necessària una llei progressista de polítiques de joventut en la qual haurien de conviure cinc objectius bàsics:

- Clarificar els òrgans de gestió i coordinació de les polítiques de joventut a Catalunya.
- Fer una clara definició i estructurar les polítiques de joventut, tenint present el foment de la justícia social, la igualtat d'oportunitats i accions encaminades cap a l'emancipació dels joves, a partir de les polítiques d'educació, de treball i d'habitatge del Govern, i la potenciació dels eixos del Pla nacional de polítiques de joventut. Els sectors d'intervenció de les polítiques de joventut haurien de ser com a mínim: l'educació, el treball, l'habitatge, la salut, la cultura, la mobilitat, el suport al moviment associatiu i la participació.
- Apostar per al foment d'una xarxa bàsica d'equipaments, de serveis i recursos per als joves, de qualitat i segurs.
- Estructurar i dignificar el sector professional dels tècnics de joventut.
- Potenciar elements de coneixement de la joventut catalana a través de l'Observatori Català de la Joventut.

Després de presentar una descripció del marc sociològic dels joves i de remarcar algunes actuacions estratègiques de futur a les polítiques de joventut, el llibre entra de ple a parlar de les polítiques de joventut més relacionades amb el que es denominen *les polítiques d'emancipació dels joves*. O dit d'una altra manera, marxar de casa i ser autosuficient. Aquestes polítiques són per a nosaltres les accions dedicades a l'accés a l'habitatge i l'ocupació.

Comencem amb el treball de l'expert en matèria d'habitatge Xavier Mauri. En Xavier fa una descripció del problema de l'emancipació dels joves i del paper que hi juga l'habitatge.

19

Tots som conscients que en els darrers anys s'ha incorporat a l'agenda política i mediàtica la falta d'accés dels joves a l'habitatge. Una temàtica que té la categoria de problema. Aquesta problemàtica constitueix, juntament amb l'ocupació, el pal de paller de la possibilitat de l'emancipació dels joves.

Conscients d'aquesta problemàtica les institucions han desenvolupat accions que difícilment poden baixar una realitat estadística que ens mostra que els joves espanyols i catalans s'emancipen molt més tard que els joves europeus. Una persona en aquesta situació m'ho descrivia amb una ironia: "viuré dels meus pares fins que pugui viure dels meus fills".

Així, hi ha dues claus per afrontar amb garanties l'estratègia d'afavorir l'emancipació residencial dels joves.

D'una banda, facilitar de forma decidida l'emancipació econòmica dels joves, i sense entrar a analitzar aspectes en matèria laboral, una mesura alternativa i/o simultània seria la creació de préstecs privilegiats, a molt llarg termini, que permetessin d'iniciar una vida independent. Aquests préstecs permetrien fer-se càrrec de les despeses ordinàries d'una vida independent, incloent-hi els costos de l'habitatge.

D'altra banda, i com a complement de l'aspecte anterior, tenim la construcció massiva d'allotjaments per als joves. Aquests habitatges s'hauran de construir i dissenyar preveient que són solucions temporals i que facilitin la transició cap a una vida independent.

Entre les propostes per pal·liar la situació, Xavier Mauri proposa diverses iniciatives interessants, no només que tinguin impacte en les polítiques d'habitatge, sinó també en les polítiques d'emancipació que es fan a Catalunya.

Atenent al coneixement de l'Administració, l'autor en ressalta deu de les mesures més innovadores que s'estan duent a terme des de l'Administració catalana. Entre aquestes accions trobem, des de la construcció d'habitatges de protecció oficial en règim de venda i de lloguer per a persones joves, passant per ajuts a l'adquisició d'habitatges, pagament del lloguer, etc., fins a mesures més recents com la Xarxa d'Habitatge Jove, l'Avalloguer, els crèdits per a l'emancipació i les últimes accions polítiques com són el Pacte nacional per a l'habitatge 2007-2016 i la Llei del dret a l'habitatge.

En aquest sentit cal afegir, a més, una sèrie de propostes molt actuals com els préstecs per a l'emancipació, la creació d'una xarxa d'allotjaments col·lectius temporals per als joves, l'increment del parc d'habitatges de lloguer a Catalunya, l'impuls de nous models d'ús de l'habitatge i dels habitatges socials, així com altres propostes de treball menys conegudes com ara la copropietat, la hipoteca jove, els ajuts i préstecs a la rehabilitació d'habitatges de primer accés, masoveria urbana, etc.

Té un especial interès la reformulació del programa Crèdits per a l'emancipació. Una iniciativa de la Secretaria General de Joventut destinada a facilitar crèdits per a despeses complementàries en l'accés a l'habitatge de lloguer o compra, estudis universitaris i creació d'empreses per a joves de fins a 35 anys.

La novetat o la reformulació proposada la trobem en l'ampliació del públic objecte dels crèdits, ja que aquests no només estarien destinats a postgraduats, sinó també a qualsevol formació reglada tant a Catalunya com a fora del país.

Aquest canvi o impuls emancipador implicaria la creació d'una renda emancipadora per als joves, que no seria una mena de subvenció, sinó que significaria que la societat aposta per als joves, oferint-los la possibilitat de formar-se; demanant-los, però, que retornessin aquesta inversió una vegada comencessin a rebre els fruits del seu esforç.

Una altra idea exposada en aquest capítol és la creació d'una xarxa d'allotjaments col·lectius temporals per als joves estudiants i treballadors que s'han de desplaçar a altres ciutats. Aquesta xarxa també contemplaria el compartir l'habitatge, temporalment, amb altres persones.

La prioritat de l'habitatge públic segueix sent, per a l'autor, l'habitatge de lloguer, i argumenta la possibilitat de promocionar el model de cessió d'ús en règim cooperatiu. Aquesta fórmula significa que una persona disposa indefinidament de l'ús d'un habitatge, dret que ha adquirit fent una aportació inicial i realitzant pagaments mensuals durant

tot el temps d'ús de l'habitatge. Aquest dret es pot transmetre lliurement als familiars i amb certes restriccions a uns tercers. En aquest últim cas, el propietari haurà de demanar l'autorització de la cooperativa de la qual és membre, i n'autoritzarà la venda per un import, estipulat en el moment de la compra. Per tant, pot dir-se que aquests habitatges estan a mig camí entre la compravenda tradicional i el lloguer.

Aquest capítol també remarca que el control de les transmissions d'habitatge protegit és una de les polítiques públiques que cal reforçar i reformar del sistema d'atorgament d'hipoteques.

21

Aquestes mesures, que sintèticament aquí s'apunten, permetrien un canvi de paradigma de la situació actual i que els joves poguessin caminar de forma més decidida cap al seu futur.

L'economista i expert en ocupació, Miquel Piqué, en el seu capítol "Joves i ocupació, 8 projectes per a 8 aspectes clau de l'ocupació dels joves", descriu els canvis profunds del mercat de treball i del valor del treball en la nostra societat.

Aquestes dos aspectes es veuen clarament reflectits en el dia a dia de la inserció laboral i impliquen la necessitat d'abordar canvis en les eines tradicionals de suport laboral cap a col·lectius com els joves.

Piqué defensa que les polítiques d'ocupació juvenil necessiten guanyar agilitat en la gestió de les polítiques actives, incorporar plenament les noves tecnologies, individualitzar el suport, i competir amb vocació i qualitat pública en un entorn on cada vegada hi ha més diversitat de serveis.

D'acord amb aquest context, és clau el suport professional als joves que ha d'organitzar-se al voltant de projectes d'assessorament concrets, flexibles i fàcilment modulables. Per aquest motiu, en Miquel desglossa un catàleg d'accions, entre les quals destaquem les destinades a impulsar la integració al món del treball i la planificació de la carrera professional del joves als primers moments de la inserció al món laboral, tant a nivell col·lectiu com a nivell individual.

Dins d'aquest catàleg també destaca la proposta de potenciar espais perquè els joves puguin tenir referents professionals en persones que estiguin desenvolupant una carrera laboral, i tenir un suport al creixement professional de manera presencial o a través de les noves tecnologies.

Aquest capítol fa un incís especial en la creació d'una oficina de treball internacional, com una eina per a l'ampliació d'oportunitats i mobilitat professional, així com en la formació de professionals en uns dels punts febles de la nostra economia com és la competitivitat internacional dels nostres professionals.

22

Seguint el catàleg de propostes per fomentar l'ocupació entre els joves, cal destacar l'impuls de la cultura emprenedora a través de promoure projectes empresarials socialment responsables, que busquin, a més de la imprescindible rendibilitat econòmica, una rendibilitat social.

Tot i que s'ha fet una aposta important durant els darrers cursos acadèmics, el capítol dedicat a l'ocupació remarca que, una de les grans assignatures del nostre sistema de formació és, sens dubte, la formació professional, i que aquesta formació estigui lligada a la realitat productiva.

Per aquest motiu és especialment important la combinació de pràctiques professionals durant els períodes de formació dels joves. Aquest element estratègic és un dels instruments amb més potencial de rendibilitat, tant pel sistema educatiu com pel sistema productiu i per la carrera professional de les persones. Cal, per tant, estendre aquest tipus de projectes al màxim d'àmbits possibles dintre de la formació, tant la professional com la universitària, i fins i tot, estudiar-ne la implantació en diferents àmbits de la formació per a persones aturades com a mesura activa per a la seva integració laboral. L'efectivitat d'aquesta mesura requereix com a element principal l'establiment d'acords de col·laboració i vincles estables de treball conjunt amb les empreses que cal, per tant, promoure i desenvolupar a partir de condicions en les quals totes les parts n'obtinguin beneficis i resultats demostrables.

Un dels elements detectats a l'anàlisi dels debats de les polítiques d'ocupació adreçades als joves és la millora de la cooperació entre administracions per l'intercanvi i la transposició de polítiques en l'àmbit nacional i internacional. En aquest sentit, l'establiment de xarxes estables de treball conjunt entre les institucions responsables en matèria de política d'ocupació juvenil, així com, eventualment, amb experts, acadèmics i entitats que es dediquen a les polítiques de joves, és un element fonamental per afrontar els constants canvis que cada vegada es produeixen de manera més accelerada en l'ocupació dels joves, igual que, en general, en el mercat de treball en un mercat global i canviant.

Joan Miquel Piqué afirma al final del seu capítol que ens trobem en un procés de transformació profunda del mercat de treball, i del treball en general, del qual els joves d'avui en poden ser un dels primers exponents. I cal que les administracions garanteixin els serveis necessaris per acompanyar aquesta transformació amb èxit. Ens encaminem a un món de "treballar per viure", i no de "viure per treballar", però paradoxalment el mercat de treball exigirà cada vegada més professionalitat, eficàcia i adaptabilitat, que seran condicions *sine qua non* per poder tenir una vida laboral estable i satisfactòria, i de superació d'aquests moments, on la crisi posa encara més en evidència la necessitat d'uns recursos humans altament productius.

En el debats entorn del futur de les polítiques de joventut hem tingut la sort de trobar-nos amb Jeroen Boschma, cofundador de l'agència de comunicació Keesie, líder en el *target* infantil i juvenil, i també director creatiu i soci de BizcoB Network.

Amb l'objectiu de fer-nos entendre la importància de comunicar amb els joves, el capítol que tracta aquest repte comença aprofundint en les diferències de la denominada *generació Einstein* respecte de la seva generació precedent, anomenada *generació X*, a què pertanyen els seus pares, els seus futurs caps, bona part dels polítics, etc.

La generació Einstein la conformen els nascuts més o menys en l'últim decenni del segle passat. I la característica que s'ha analitzat és la consciència que tenen que al món hi ha una quantitat enorme i, sovint, contradictòria d'informació. Som davant de la primera generació digital de la història, un fet que determina la seva manera d'aprendre, els seus valors vitals i la seva actitud davant d'aspectes claus socials o laborals.

El seu concepte de *col·lectiu* no significa, per als Einstein, un grup de gent amb les mateixes idees, sinó una agrupació de persones fiables i lleials amb qui pots compartir els teus dubtes, gent que t'inspira, tinguin o no tinguin idees similars a les teves, o precisament perquè no les tenen. Una actitud col·lectivista que quadra amb una altra aspiració, la recerca de l'autenticitat.

És una generació oberta al món a través de la finestra d'Internet. Una finestra que ens permet estar al corrent de tot allò que succeeix al planeta en uns minuts i amb milers de persones constantment alhora. Aquest fenomen ha provocat tres canvis fonamentals: decadència de l'autoritat com a font de coneixement, naixement d'una nova manera d'accés d'informació i la conversió de l'ordinador en màquina social.

Una màquina que es veu a les xarxes socials que es generen a Internet. Internet és per als joves, en primer lloc, un mitjà d'interacció social. Els exemples els trobem a *Facebook* que l'octubre de 2008 tenia més de 100 milions de perfils; i *Hi5*, per la seva banda, compta amb més de 80 milions d'usuaris a 250 països, gran part dels quals a l'Amèrica Llatina. Internet és un mitjà que els ofereix la possibilitat d'estar en contacte amb els seus amics 24 hores al dia, set dies per setmana.

24 Al capítol es valoren les diferents característiques i peculiaritats centrals de la generació Einstein. Els quatre elements seleccionats i més valorats són: l'autenticitat, el respecte, l'honor i l'autorealització.

Un dels aspectes interessants en què l'escriptor es deté és la manera que tenen d'aprendre els Einstein. Aquests alumnes han desenvolupat una forma d'adquirir coneixements ben diferent, i que pot causar problemes dins l'ensenyament normalitzat.

El problema assenyalat és que el sistema d'ensenyament actual és lineal (exemple: l'abecedari de l'A a la Z), mentre que els joves han crescut seguint un model comparable amb el zàping. Ells salten d'un assumpte a un altre, amb rapidesa, sense seguir un ordre aparentment coherent. Això, però, no es dona només a la xarxa d'Internet. Aquesta dinàmica s'explica perquè han crescut envoltats per la presència de molts canals de televisió, ràdio, revistes, Internet. L'adaptació del sistema d'ensenyament a aquesta realitat significaria, sens dubte, un enorme potencial. I més, si sabem com a societat incorporar-lo a l'ensenyament d'una manera positiva i, tenint en compte, la importància en la nova economia de les idees originals susceptibles d'innovar i de generar un valor diferencial al mercat global.

Un altre aspecte descrit de la generació Einstein és el valor del treball. La feina no és el més important en aquestes edats. La majoria encara no s'ha incorporat al món laboral ja que la seva prioritat és la formació. La intenció que porta un estudiant a buscar una feina a temps parcial és guanyar diners per pagar el mòbil, la roba, les sortides, etc. Però, en el futur, l'ocupació ideal serà aquella en la qual puguin desplegar les seves habilitats fent allò que els agrada i en què destaquen. I amb bons companys de feina, sens dubte. Tot i tenint en compte que, com deia Ortega i Gasset, "un és ell mateix i les seves circumstàncies".

Al final del capítol arribem a un dels punts més dèbils, i que desperten més interès, de les polítiques de joventut. Em refereixo a la comunicació i la interacció amb els joves.

L'autor ens recorda que, en general, els adults tendim a dirigir-nos als joves només en tres escenaris o circumstàncies: per vendre'ls alguna cosa, per fer-los canviar d'opinió, per advertir-los d'un perill i, la majoria de vegades, des d'una actitud paternalista.

Precisament el paternalisme és el punt d'inflexió de la comunicació amb els joves Einstein. Hem d'escoltar-los, considerar-los i respectar-los com a interlocutors intel·ligents que tenen molt a dir i molt a fer.

L'autor fa una descripció de les característiques diferencials dels joves i els adults i dóna idees interessants de com connectar amb els joves. Així mateix, reconeix que la comunicació adreçada als joves respon a paràmetres que desconeixem. Algunes campanyes publicitàries o comunicatives resulten tenir un èxit inesperat, mentre que d'altres fracassen estrepitosament sense que sapiguem del cert per què.

Partits polítics, empreses i institucions van a cegues quan tracten de comunicar-se amb els joves i, com dèiem, realitzen estudis exhaustius i inservibles sobre el seu estil de vida: què fan durant tot el dia, com ho fan, on ho fan, per què ho fan, quins hàbits de consum tenen... Fins i tot, n'hi ha que pretenen adoptar el seu argot i les seves modes per fer-se passar per un d'ells, i es sorprenen quan els joves menyspreen la seva marca o el seu missatge.

Però malgrat els fracassos, les agències insisteixen a comprar espais publicitaris en els horaris de màxima audiència juvenil. Anuncis que, molt probablement, el jovent no veurà ja que haurà fet zàping o haurà marxat a casa sense saber –per desinterès– qui era el patrocinador d'aquell esdeveniment.

L'altra cara de la moneda amb èxits inexplicables i inesperats són els *sms* i el *msn*. Cap d'ells no va ser pensat per als joves, sinó per millorar la comunicació al món dels negocis. Però els joves els van adoptar en massa i els van convertir en un èxit absolut.

Boschma anima a treballar en dues direccions. D'una banda, hem d'acceptar que ells són radicalment diferents i, segon, ens hem de deslligar d'idees preconcebudes i errònies. Un jove de setze anys no pot prendre's el món, la vida, tan seriosament com nosaltres; però això no vol dir que no sigui una persona compromesa o amb inquietuds socials.

La comunicació destinada als joves ha de ser capaç de canviar l'etiqueta "PCL" –plaer, comoditat i lucre– per la de "3 M" –més llestos, més ràpids, més sociables–. Així serem

al bon camí. O millor encara, quan puguem apropar-nos als joves amb respecte i una ment positiva.

Per concloure, l'autor convida a comunicar-se amb els joves des de l'essència, de manera que se sentin tractats de forma intel·ligent. Així aconseguirem que ens escoltin. Una estratègia de mitjans veritablement bona ha d'anar un pas endavant, ha de plantejar com a eix de la campanya l'essència del missatge i no el tipus de mitjà.

26

L'essència del missatge ha de ser-ne el punt de partida i caldrà estudiar de quina manera es poden adaptar els mitjans de comunicació en funció del seu significat emocional per als joves. D'aquesta forma decidirem quins mitjans convenen i quins no.

L'autor creu molt important a l'hora de "connectar amb els joves", fer una distinció prèvia entre ells com a individus o com a grup. La televisió, la ràdio, la impremta i internet són mitjans individuals i els menys idonis per dirigir-se a un grup. Per al grup, els esdeveniments o les alternatives de caràcter col·lectiu com a representacions teatrals, escoles i msn, ofereixen una millor solució.

S'ha de tenir en compte que els joves són usuaris fanàtics dels mitjans de comunicació. Televisió, revistes, ràdio, pàgines web i blocs. Tots utilitzen aquests mitjans de forma intensiva i simultània. Sense problemes, fan zàping d'un canal a l'altre i salten d'una URL a l'altra mentre estan telefonant, enviant missatges i xatejant amb els seus amics. Escolten música en una cadena de videoclips, alhora que juguen amb consola i queden per sortir a través d'un sms.

Aquest capítol finalitza amb la recomanació que les estratègies en els mitjans han de ser integrades, atenent a la realitat de l'ús dels mitjans de comunicació entre els joves. Un exemple de tendència dels usos dels mitjans és que els adults consumeixen menys mitjans tradicionals per poder dedicar temps als nous. Els joves, en canvi, no oposen uns mitjans a altres, sinó que situen cada mitjà amb el seu context natural dins de la totalitat del panorama informatiu que els envolta.

Els joves veuen un anunci de televisió, un tríptic i una pàgina web d'una mateixa empresa com un conjunt integrat i, als seus ulls, han de tenir coherència entre si. No comprenen que un anunci de televisió contingui un missatge i una visió diferent de la que se sosté en la web o en un tríptic. Per tant, una campanya orientada als joves ha d'oferir sempre una imatge i un missatge consistents, ha de ser una campanya en la qual tots els mitjans elegits formin un tot integrat.

En definitiva, aquests joves estan acostumats a exercir el control a la seva vida. Tenen una alta capacitat de decisió que han adquirit gràcies a l'exercici constant d'elecció en una societat de la informació i de consum que els ha bombardejat amb missatges des de la seva infantesa. D'altra banda, l'encant de controlar el seu temps, de decidir ells mateixos, de sentir-se independents, satisfets i feliços, encara que no ho sembli, no es pot suplir amb diners.

Per acabar, l'autor diu que els joves es mereixen el millor. Fa una apel·lació per tal que se'ls escolti, obviant la creença que perquè un dia els adults van ser joves poden posar-se en el seu lloc. Amb aquesta actitud només obtindran un fracàs segur. Anima a aprofitar l'oportunitat, desterrar prejudicis i qualsevol arrogància a l'hora d'adreçar-s'hi. A fer un esforç per escoltar-los i tenir en compte les seves aportacions, potser ens trobarem una grata sorpresa, i tindrem la seva confiança.

27

De les propostes entorn de com hem de comunicar les polítiques de joventut passem al capítol dedicat a la salut. Per aquesta feina hem pogut tenir la col·laboració del professor de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), David Elvira.

Aquest capítol parteix de la idea que tot i que la població jove de Catalunya té un bon estat de salut, són presents hàbits i estils de vida poc saludables o amb l'assumpció de riscos que posen el perill el manteniment de la integritat física o mental dels individus. Aquesta situació requereix un tractament especial i unes estratègies adreçades als joves des dels diferents agents sanitaris.

David Elvira descriu al seu capítol, "La salut dels joves a Catalunya: diagnòstic i perspectives", quines són les estratègies, programes i accions que s'estan duent a terme a Catalunya en matèria sanitària i vinculades a la població jove. Aprofita aquest marc per proposar elements estratègics en aspectes determinants de la salut dels joves vinculats majoritàriament a la prevenció i la informació.

La necessitat d'un enfocament de les polítiques de salut dels joves ha de seguir unes pautes estratègiques des d'un punt de vista transversal.

Del decàleg de propostes del capítol dedicat a la salut, destacaria cinc aspectes interessants:

El primer és la defensa de l'idea que cal reforçar i consolidar les accions encaminades a la millora de la salut en totes les polítiques juvenils. I això, com es fa? En l'àmbit

general, i des de l'acció pública i cívica, incidint en tots els factors socials i econòmics que són determinants en la salut de la població, generant desigualtats, i que tenen una base en el desavantatge social (per gènere, per nivell socioeconòmic, per edat, per discapacitat, per ubicació territorial o per cultura de referència).

28

En segon lloc, parant una atenció especial als punts més estratègics a l'hora de treballar la salut i el món juvenil com ara: la seguretat viària, les addiccions de tot tipus (especialment drogues, alcohol i joc), la salut afectiva, sexual i reproductiva, els hàbits alimentaris, la salut laboral, els hàbits esportius i, sobretot, fer especial incidència en les polítiques informatives als centres d'ensenyament, oci i entre els col·lectius d'immigrants.

El tercer és la promoció dels joves com a agents de salut. Cal apostar per aproximar-nos a un model d'agents comunitaris de salut (joves, dones, treballadors, estudiants, mediadors interculturals o monitors del lleure), establerts en el territori, ben articulats amb la xarxa d'atenció primària i que tinguin un enfocament preventiu de la salut (informació, formació, sensibilització, creació de xarxes socials de suport ben connectades amb les entitats cíviques de proximitat).

La quarta proposta vol establir un pacte per a la salut afectiva, sexual i reproductiva que superi l'enfocament reproductiu i que posi èmfasi també en l'àmbit afectiu i relacional. Recollint tres eixos fonamentals: l'educació per la salut, la prevenció i la millora d'alguns processos assistencials.

La cinquena, encara que està continguda a l'anterior, expressa la necessitat d'introduir una perspectiva de gènere per tal que els homes joves assumeixin més compromís en la salut sexual i reproductiva de les seves companyes.

La sisena és un dels elements cabdals i polèmics a totes les agendes polítiques de salut, i que està enquadrada dins de l'àmbit de la millora de l'assistència i la garantia de drets. Es tracta del suport a les dones en el procés d'interrupció de la gestació per part de l'Administració pública sanitària, juntament amb la garantia de disposar d'aquesta prestació en el marc de la cartera pública de serveis. Aquest suport ha d'anar acompanyat de la determinació política i l'ajut financer per potenciar l'accés a tots els mètodes anticonceptius.

Les politòlogues Sònia Ruiz i Aintzane Conesa parteixen de la idea que tot i que les noves generacions estan educades en democràcia, queda molt camí per recórrer i cal finançar els fonaments vitals i laborals de la igualtat.

Des del capítol titulat "Joventut i gènere: un binomi en transformació" es reflexiona sobre si les relacions desiguals de sexe i de gènere entre la joventut actual es mantenen. Aquesta tímida evolució la podem constatar en diferents camps analitzats.

El primer cas analitzat és l'associacionisme de les dones joves. Aquest associacionisme presenta els mateixos trets que els del jovent en general: s'han ampliat les demandes a les reivindicacions de reconeixement de drets, a la vegada que les lluites es troben més enfocades a fets puntuals –internacionals i locals–, a la vegada que tenen una durada complicada. A més, també trobem que les dones joves han deixat de banda la militància feminista en les organitzacions de dones tradicionals, per organitzar-ne de pròpies o participar en grups mixts, també reivindicant una igualtat de gènere, principalment els partits polítics o sindicats. Tot i que, en el cas de les entitats mixtes les dones estan molt presents en les bases, però no així en els llocs de presa de decisió. La qual cosa ens porta a la afirmació que les barreres de gènere a la participació de les dones joves es mantenen.

En referència a la vida quotidiana, les autores parlen de les tasques de la llar. A aquesta comesa les dones dediquen 5.59 h al dia, mentre que els homes només 2.20 h. Això demostra que les polítiques del temps han de tenir una perspectiva de gènere que concebi la joventut com un dels grups objectiu fonamentals. El futur necessita llars més igualitàries.

A Catalunya els darrers anys les xifres de dones actives menors de 25 anys s'han reduït remarcablement. També les estadístiques de dones treballadores en la franja d'edat de 16 a 25 anys són les més baixes. En aquest sentit, les polítiques de treball no només han de tenir present la segregació vertical i horitzontal de les dones en el mercat laboral, així com salvaguardar-ne els drets específics, sinó que han de centrar-se a promoure un treball de qualitat, lluny de les precarietats, per a les dones joves.

Les autores afirmen que una de les revolucions de la llei per la igualtat efectiva entre dones i homes ha llançat un missatge clar a la societat: els fills són del pare i de la mare. Una prova d'aquesta afirmació va ser que els catalans van respondre amb més de 30.000 sol·licituds del nou permís de paternitat, encapçalant la llista de comunitats autònomes (març-desembre 2007).

Aquest capítol recull algunes de les últimes polítiques públiques desenvolupades a Catalunya. La lluita contra la violència masclista n'és un exemple. Des d'aquesta

perspectiva s'està treballant, des de la integralitat de les polítiques del Govern de la Generalitat de Catalunya. Pel que fa a l'afectació de les dones joves, és important destacar l'experiència del programa "Talla amb els mals rotllos: per unes relacions lliures de violència". I des del punt de vista legislatiu és important el paper que hi dóna la nova llei de drets de les dones a eradicar la violència masclista a un àmbit cabdal: la coeducació.

30 Una altra política pública interessant i que s'ha de potenciar són els plans d'igualtat. Aintzane i Sònia afirmen que la pràctica de la transversalitat de gènere, els pressupostos amb perspectiva de gènere o les unitats de gènere són eines essencials per poder incorporar les necessitats i les demandes de les dones joves en les agendes polítiques.

Finalment, les autores defensen que el treball en interseccionalitat de gènere, edat, classe social, origen i orientació sexual, entre d'altres eixos de discriminació existents, és un repte per a les polítiques públiques que ha de començar a ser una realitat per donar resposta a les noves demandes socials i construir una societat més igualitària.

L'últim capítol del llibre dedicat als joves i la participació ciutadana analitza què significa la participació i quin rol pot jugar a les polítiques de joventut. Els autors fan una crida a apropar les responsabilitats democràtiques, valors de la participació i la qualitat democràtica als espais on és la joventut, com per exemple, l'escola, l'institut, la universitat, les webs, etc. Millorar el llenguatge, les formes i apostar per la promoció de l'associacionisme en l'àmbit local són algunes de les receptes proposades.

Finalment, vull convidar-vos a la lectura d'aquest treball, fruit de les aportacions i participació als debats de la Fundació Rafael Campalans de: Núria Galan, Andreu Espínola, Raül Moreno, Víctor Francos, Annemarie Roozendaal, Eulàlia Mas i Julio Jiménez.

A la direcció de la Fundació Rafael Campalans, Albert Aixalà, per apostar per aquesta publicació, a la tasca dels serveis tècnics de la Fundació, Gisela Vargas, Anna Ladrón, Asel·la Viñas i Cristina González; i de l'esforç dels relators: Jeroen Boschma, Sonia Ruiz i Aintzane Conesa.